

Kees van Dijk: 'Hoop op de veredeling voor oplossing vergelingsziekteprobleem'

De praktijk is de ultieme test

Wie een nieuw ras koopt, moet erop kunnen vertrouwen dat het doet, wat het belooft. De echte test hiervoor gebeurt bij telers die hun bedrijf openstellen om een nieuw ras te testen onder praktijkomstandigheden. Ook teeltmethoden worden er op hun praktijkrijpheid onderzocht.

Bij Kees van Dijk uit De Heen (gemeente Steenberg) wordt al meer dan vijftien jaar onderzoek gedaan naar cichorei- en bietenrassen en nieuwe bewerkingsmethoden. Kees heeft 16 hectare suikerbieten, 11 hectare cichorei en verder aardappelen en graan. Hij teelt in een 1 op 6-rotatie dit jaar het ras Caprianna KWS. Zijn percelen hebben een lichte bietencysteaaaltjesbesmetting. Het bedrijf kampt al negen jaar met doorbraak van rhizomanie. Kees heeft bij de eerste rhizomanie-uitbraak, eind jaren '90, veel leergeld betaald, vertelt hij, omdat hij het probleem te laat zag. "Rhizomanie kenmerkt zich door een hoog natriumgehalte in de wortel en een laag suikergehalte. Bij doorbraak van rhizomanie was dat hoog natriumgehalte er niet", vertelt hij. De oorzaak werd pas ontdekt, toen de oogst al onder de 60 ton was gedoken met minder dan 15% suiker. Nu oogst hij tussen de 100 en 120 ton.

Kees volgt de rassenontwikkelingen altijd nauwlettend. Hij is lid van de Werkgroep Rassenonderzoek. Momenteel is vooral de resistentie tegen vergelingsziekte het grote probleem. Voor de uiteindelijke oplossing hoopt hij op de veredeling. "We bouwen nu op de tijdelijke toelating van middelen. Dat is geen goede basis. Er worden op politieke gronden middelen verboden, terwijl daar geen wetenschappelijke onderbouwing voor te vinden is."

Leerzaam

Dit jaar deed Kees mee met een onkruidbestrijdingsproef. Lang niet elke proef is altijd een succesverhaal, vertelt hij. Een proef met een wiedege in de opkomstfase was op zijn bedrijf niet erg succesvol. Hij werd uitgevoerd in cichorei en 'en passant' ook in zijn bieten. Kees: "Als je weinig onkruidzaad in de grond hebt, kan het zeker werken. Bij ons zat het probleem vooral in het allereerste groeistadium. Sommig onkruid groeit harder dan de bietenplantjes. Met eerst een chemische bespuiting werkt het wellicht wel." Bij Kees worden vooral in cichorei veel proeven gedaan.

‘Als proefveldhouder moet je secuur werken’

Rassenproeven, maar ook bijvoorbeeld een praktijkproef met bemesting bij de inzaai. Op proeven met bieten met een vroeg roumoment is hij minder happig. “Vaak moeten die al in september, oktober geogst worden. Eromheen moet het perceel dan al leeg zijn. Dat past mij niet, want ik ga voor een maximale opbrengst en maximaal rendement. Ik lever zo laat mogelijk.”

Goede grond

“Door die gewasproeven blijf je goed op de hoogte. Voor het geld hoef je het niet te doen, want die proefvelden liggen vaak op het beste plekje op je bedrijf”, vertelt Kees. Mooie ‘bijvangst’ is er ook. Ooit attendeerde een onderzoeker hem bij een cichoreiproef op blinkers in zijn bieten. Niet elk bedrijf is geschikt voor een proef. “Er komt heel wat bij kijken om een betrouwbare rassenproef uit te voeren. Om rassen goed te kunnen vergelijken heb je homogene grond nodig. Voor een onderzoek naar bieten-cystealtjesresistentie heb je besmette percelen nodig. Ook de voorvrucht is van belang. Aan kapot gereden aardappelland bijvoorbeeld heb je niet zo veel voor een bietenproef”, aldus Kees. “Als proefveldhouder moet je bovendien secuur werken. Een sporeispor achterlaten in een rassenproef kan echt niet.”

Zandgrond

Nico Enting uit Orvelte werd zo’n zes jaar geleden gevraagd. Op zijn bedrijf is rhizoctonia een probleem,

herkenbaar aan de vele zwarte bieten. Nico teelde zijn bieten met als voorvrucht onder andere lilies, maïs en wortelen. Hij teelt nu op ruim 175 hectare zetmeelaardappelen, korrelmaïs, uien en bieten (45 hectare). De bodem varieert van zeer lichte tot zwaar slempgevoelige en leemhoudende zandgrond. De eerste levering bieten dit jaar was niet berekend. De oogst viel tegen. “72 ton kleinere bieten en 16,3% suiker. Dat is niet genoeg”, aldus Nico. “Met rhizoctoniaresistente rassen is minstens 13.000 kilo suiker haalbaar.”

Nico heeft driekwart hectare bietenproefveld. Het wordt behandeld als praktijkperceel. Hij moet het bemesten, zaakklaar maken, alle noodzakelijke gewasbeschermingsmiddelen toepassen en als dat nog nodig is handmatig onkruidvrij houden. Zaaïen en rooien doet het IRS.

Eigen observatie

Welke rassen in de proef zitten hoort en ziet hij pas na het zaaïen. Vorig jaar bleken er onder nummer twee Conviso-rassen te hebben gestaan. Nico wil er graag één telen. “Ik kan daarmee op een perceelsgedeelte een specifiek teeltprobleem oplossen: onkruidbieten.” Zijn ervaring met het proefveld helpt hem bij zijn eigen rassenkeuze. “Je ziet de bladstand en de bladhoeveelheid en of een ras bijvoorbeeld te hoog staat. Dan weet je dat je dat niet moet hebben.” Nu volgt hij vooral bladvlekkenziekte met extra belangstelling. “Dat is al jaren de grootste bedreiging. Die gaat door het groter aantal waardplanten, vooral ridderzuring, alleen maar toenemen”, zegt hij. Nico heeft het liefst bieten met steil blad. Dat past het beste bij zijn bedrijfsvoering. Zijn percelen zijn erg onkruidrijk. Hij moet daarom meermaals spuiten om het onkruid onder controle te krijgen. “Of de bespuitingen zijn geslaagd, zie je pas begin augustus”, aldus Nico. Schoffelen is voor hem geen optie. “Bij bieten met een steil blad kun je later in het seizoen nog een onkruidbespuiting doen. Het middel valt dan op de bodem, niet op bietenblad.” Nico teelt Urselina KWS en Edonia KWS. Beide zijn bca-resistent. Nico: “Een aaltjesresistent ras heeft een sterker wortelgestel, is mijn indruk. De biet houdt het dan langer vol.” Edonia zat onder nummer ook in de rassenproeven. “Het viel me toen ook al op. Al deed dat het niet noemenswaardig beter dan Urselina.” Toch kiest hij er ook nu weer voor. “Op gevoel en op basis van de rassenlijst. En omdat Edonia het op andere plekken wél veel beter doet.”

Ton Schönwetter

Nico Enting: ‘Kiezen op gevoel en de rassenlijst’

